

Module 5: Schoolomgeving

Het ontwikkelen van een schoolvisie is een belangrijk onderdeel van effectief schoolleiderschap. Een schoolvisie gaat verder dan het pedagogisch project of het schoolreglement. Het is een verklaring van de missie die men als school nastreeft, het biedt richtsnoeren om concrete beleidskeuzes te maken en een kader om leerlingen het best mogelijke onderwijs te bieden. Een gemeenschappelijke schoolvisie verenigt de onderwijspartners om in dienst van alle leerlingen te werken.

Door onderwijspartners te betrekken bij de ontwikkeling van de schoolvisie, verenig je hen rond de weg naar inclusie. Dat is de beste manier om ervoor te zorgen dat alle partners de verwezenlijking ervan ondersteunen. De schoolvisie vermeldt wat de school samen met haar leerlingen, leerkrachten en externe stakeholders doet in haar streven om inclusie te bereiken. De [Index voor Inclusie](#) kan daarbij een hulpmiddel zijn.

Een inclusieve schoolvisie kan bijdragen aan een inclusieve schoolcultuur, de gedeelde waarden, normen en attitudes van een school. De schoolcultuur beïnvloedt de dagelijkse werking van de school, de manier waarop het beleid wordt ontwikkeld en uitgevoerd, problemen worden opgelost en partners worden betrokken bij de activiteiten van de school.

Leerlingen uitsluiten is een barrière bij de totstandkoming van een inclusieve schoolcultuur. Het is belangrijk om actief te werken aan een klimaat waarin alle leerlingen zich betrokken voelen en waarin ze elkaar ondersteunen. Dat kan bijvoorbeeld door het organiseren van werkgroepen waarin kinderen met en zonder beperking samen nadenken over een meer inclusieve school (aanpassen van de speelplaats, het klaslokaal, ...).

Betrekken van onderwijspartners en lokale gemeenschap

Om tot een meer inclusieve schoolomgeving te komen is het belangrijk dat de onderwijspartners goed samenwerken. Sinds 2004 zet het participatiedecreet de krijtlijnen uit van participatie op school. De concrete invulling gebeurt op school zelf, op maat van het schoolpubliek en rekening houdend met de tradities.

Ouders zijn heel belangrijke onderwijspartners. Verschillende onderzoeken laten zien dat de betrokkenheid van ouders bij de school een positieve invloed heeft op de schoolse ontwikkeling van kinderen: de leerprestaties verhogen, minder leerlingen blijven zitten en er is minder schooluitval¹. Bovendien voelen kinderen en jongeren er zich beter door. Als school en ouders elkaar erkennen en waarderen, ontstaat er een dialoog die perspectief biedt voor de leerling en bijdraagt tot wederzijds begrip. Ouders en school worden partners in het opvoedings- en onderwijsproces.

¹ Desforges en Abouchaar, 2003; Lusse, 2011; Menheere en Hooge, 2010; Smit et al., 2006
Hoover-Dempsey, K.V., Walker, J.M.T., Sandler, H.M., Whetsel, D., Green, C.L., Wilkins, A.S. en Closson, K. (2005). Why Do Parents Become Involved? Research Findings and Implications. The Elementary School Journal, 106(2), p.105-130.

Naast de leerlingen en ouders zijn er uiteraard nog heel wat onderwijsactoren: schoolpersoneel (directeur, leerkrachten, zorgleerkrachten, zorgcoördinatoren, leerlingenbegeleiders, administratief personeel, onderhoudspersoneel), schoolbestuur, CLB, pedagogische begeleidingsdienst, ondersteuningsnetwerk en scholen voor buitengewoon onderwijs, therapeuten, persoonlijk assistenten, scholen en lerarenopleidingen waarmee wordt samengewerkt, ...

Al deze partners dienen zich welkom, gerespecteerd, vertrouwd, gehoord en nodig te voelen. Ze moeten de mogelijkheid krijgen om hun verwachtingen te verduidelijken, de complexiteit van het proces te begrijpen en te bespreken hoe de kwaliteit van het samenwerkingsproces kan worden verbeterd. Ze worden zo veel mogelijk betrokken bij het schoolbeleid en krijgen een gelijkwaardige rol bij het ontwikkelen van de schoolvisie, het bepalen van de leerdoelen en leeractiviteiten, het opstellen van handelingsplannen ...

Door de schoolinfrastructuur buiten de schooluren ter beschikking te stellen van de lokale gemeenschap worden partnerschappen gesmeed. Zo kan de speelplaats ter beschikking gesteld worden van de speelpleinwerking. Buurtkinderen en hun ouders kunnen er spelen en kuieren of misschien zelfs een moestuin bewerken, bewoners van het naburige woonzorgcentrum zijn enthousiaste toehoorders van de spreekbeurten van de leerlingen, ...

Professionele ontwikkeling en intervisie

Leerplannen en curricula van scholen moeten voldoende flexibel zijn om tegemoet te komen aan de leerbehoeften van alle leerlingen. Zo stellen ze alle leerlingen in staat om te leren en om aan te tonen dat ze kennis en vaardigheden hebben verworven. Ze benadrukken de sterktes van leerlingen, ondervangen hun noden en zorgen ervoor dat alle leerlingen gelijke onderwijskansen hebben.

Daarnaast moeten leerkrachten in hun basis- en voortgezette opleiding de kennis en vaardigheden opdoen en de instrumenten leren kennen en hanteren die ze nodig hebben om aan de onderwijsbehoeften van alle leerlingen in de klas tegemoet te kunnen komen. In deze opleidingen worden inclusieve waarden en attitudes gepromoot en krijgen studenten en leerkrachten de kans om stage te lopen in inclusieve settings. Zo wordt inclusie ingebouwd in de standaardcompetenties van de leerkracht.

Leerkrachten kunnen niet alles opvangen. Ze moeten leren om toenadering te zoeken en samen te werken met ouders, collega's en andere professionals die vanuit hun expertise kunnen bijdragen aan een inclusieve school. Daartoe faciliteert de school intervisie, professionele leergemeenschappen en samenwerking met experts.

Integrale toegankelijkheid

Omdat alle leerlingen kunnen deelnemen aan alle aspecten van het leven op school, moet de school integraal toegankelijk zijn. Daarom moet er aandacht zijn voor de fysieke toegankelijkheid, maar ook dat de belangrijkste informatie in easy-to-read beschikbaar is, dat de visuele omgeving goed wordt uitgedacht, dat er prikkelarme ruimten voorzien worden en dat er organisatorische aanpassingen kunnen voorzien worden, zoals bijvoorbeeld het indelen van de middagpauze in tijdsblokken zodat de leerlingen per graad gebruik maken van de eetzaal en het er een stuk rustiger is.